

Оливер Ђорђевић

УДК 271.2-788-055.2:929 Ацић А.

Историјски архив „Средње Поморавље”
Јагодина

МЛАДАЛАЧКО ДОБА НАДЕЖДЕ АЦИЋ, ПОТОЊЕ ЧАСНЕ МАЈКЕ АНЕ, ИГУМАНИЈЕ МАНАСТИРА ВРАЋЕВШНИЦЕ

Апстракт: Рад нас упознаје са периодом ране младости Надежде Ацић, потоње игуманије Ане, проведеним у Јагодини од 1900. до 1912. године. У овом раду аутор је користио казивање књижевнице и слависте Миросаве Миле Царичић Стојнић (1924–2003), професора на Филолошком факултету у Београду, које је забележио 2000. године у Београду. Госпођа Стојнић познавала је Наду Ацић од најранијег детињства. Њена мајка Ана Царичић била је веома блиска Надина пријатељица и са њом повезана старим кумством. Такође, аутор је користио казивања сестара манастира Враћевшнице, која је забележио у периоду од 1994. до 2000. године.

Кључне речи: Надежда Ацић, игуманија Ана (Ацић), манастир Враћевшница, Јагодина.

Док је природа Сретена Ацића (1856–1933), дугогодишњег управитеља Учитељске школе у Јагодини и чувеног педагога, била сва рационална, природа његове кћери Надежде Ацић (1900–1975) тежила је нечем узвишењем и Богу угоднијем. Надежда је од свог оца наследила племените особине, између којих су се истицале срдачност и искреност са сваким човеком, саосећајност са сваком душом и створом Божијим и служење истини целим бићем. Наследила је и организацијске способности које су биле очигледне у Битољу и Трстенику, где је радила као управница дечијих домова, и у манастиру Враћевшници у коме је била настојатељица од 1949. до 1975. године.

Захваљујући свом богоугодном подвизничком животу и духовном учитељу, Св. Николају охридском и жичком, кога је у свему послушала и чији је следбеник била, игуманија Ана и данас се памти и прославља од свих верних. За многе вернике, чак, часна мајка игуманија Ана представља светињу и за њих је само питање времена када ће је Црква и формално својим декретом уврстити у ред светих. Отуда је и потреба да се ближе упознамо са

Оливер Борђевић, Младалачко доба Надежде Ацић, потоње часне мајке Ане, игуманије...

Милован и Надежда Ацић, Врњци, 1904.

животом и радом ове свете душе, овом приликом са најранијим периодом њеног живота који је провела у Јагодини.

Пошто немамо података како се изјашњавала, за Надежду Ацић можемо рећи да је подједнако била и Јагодинка и Београђанка, с обзиром на то да је стицајем околности рођена у Београду, а да је већи део детињства провела у Јагодини, где је и завршила три разреда основне школе. У Јагодини је живела са оцем Сретенком, мајком Милевом и братом Милованом, у кући која је саграђена у склопу Учитељске школе за потребе управитеља.

Према казивању сестара манастира Враћевшнице које нам преноси причу њихове духовне мајке Ане, сазнајемо да је још у раној младости Надежда Ацић имала озбиљних здравствених проблема. Она је у четвртој години прележала тешку заразну болест, маларију, што је узроковало да њено здравље читавог живота буде нарушено. Имала је хроничне здравствене проблеме са дисајним органима и срцем. Др Неда Јовановић, управница болнице у Јагодини и школски лекар Учитељске школе у Јагодини, била је и породични лекар Ацићевих. Пошто је њен пацијент веома често била Надежда, она је у шали својој болесници говорила: „Надо, ово немам на списку болести што си сада измислила.”

Детињство Надежде и њеног брата Милована пролазило је у игри у лепо уређеном парку Учитељске школе у Јагодини. Милован, иако три године старији од своје сестре, био је стидљивији од ње. Кад год би га родитељи послали у варош да учини неко послушање, молио је „да и сека Нада пође”. А када би стигли тамо где су се упутили, говорио јој је: „Хајде секо, ти сад напред па кажи зашто смо дошли.” Много су се њих двоје волели.

Мајка Милева (1866–1932), из чувене породице Поповић, кћи Јанићија, професора Богословије у Београду, осетљива и образована, са пуно љубави и умешности одгајала је своју дечицу Милована и Надежду. На очевом огњишту, на крилима своје добре и побожне мајке, деца су могла чути само оно што је високо морално, дубоко патриотско и религиозно. Слушали су поучне приче о Богу, вери и љубави, школи и своме народу који је кроз историју страдао, али сачувао веру и своје име, а народне песме и песме Чика Јове Змаја што им је мајка читала душу су им оплемењивале. Отуда су Милован и Надежда у своје природе још од малена усадили верност строгим етичким начелима и оданост патријархалним идеалима тихог и повученог живота.

Заљубљеник у природу, отац их је у своје слободно време изводио у парк око Учитељске школе у Јагодини, на ливадицу коју је назвао „Ливадица вечности”, и упознавао их са биљкама и травама. Говорио би тада: „Биљке су пријатељи човекови. Оне могу да помогну у невољи, да лече болести које га нападну, да му ране видају кад их задобије. Само треба познавати сваку

биљку понаособ и знати кад и како она прискаче човеку у помоћ." Онда би им рекао да се сагну и изброје латице и листиће биљке са којом је желео да их упозна, па би им рекао име биљке коју посматрају, њене лековите моћи, кад се и како се те моћи испољују и како их народ користи у лечењу, јер народ и кад је неук зна њихова својства, зна кад коју треба да употреби за лечење од болести или справљање мелема и тинктура за ране.

„И животиње знају да им биљке користе и да су им пријатељи кад умеју да их користе, оне познају и оне биљке које се отровом бране од уништења. Посматрајте нашег шарова кад пасе траве”, говорио им је отац, „па ћете видети да он никад не једе све траве с реда, него бира оне које му требају, препознаје их по инстинкту, по мирису или облику. Он непогрешиво зна које ће му у часу кад пасе бити корисне, а од којих се може наудити или отровати.”

Кад којој биљци дође време, отац их је учио како да је изваде са кореном и да сваки листак, сваку латицу цвета добро измилују својим ручицама да на биљци не остане ниједна борица и да је тако ставе у хербаријум и пресују да се тамо осуши и тако осушена, залепљена за папир, ту заувек остане. Често у тим шетњама нису били сами. Са њима су ишли и њихови другови из суседства, а готово увек и Косара, ћерка школског послужитеља чика Тозе, која је заједно са њима расла као да им је рођена сестра и коју су звали „сејо”. Касније ју је Сретен и званично усвојио.

Кад би оцу истекло слободно време, враћао их је кући где их је чекала мајка са постављеном ужином за сву децу која су била са њеним мужем и децом у школском парку. Испред свих је трчала крхка и болешљива, али весела и необично жива и свагда орна за игру девојчица Нада. У трку јој је низ леђа лелујала богата витица боје раскаљеног бакра. Журила је да прва исприча мајци шта је тога дана научила, са којом се биљком упознала, каквог су оне мириса и облика. После ужине, Нада је обично организовала игру све присутне деце и већ у том узрасту је показивала изузетне способности

Нада Ацић са посестримом Косаром, Јагодина, око 1912.

Надежда Ацић у интернатској униформи, Турну-Северин, 1913.

и смисао за организацију и велику радну енергију, што је било помагло неспојиво са девојчицом која је често побољевала. Чак ни тада, кад би пала у постељу, није је напуштала животна радост.

Бригу родитеља за њено здравље, која је њих као мора притискала, она није никад осетила. Њу они нису штедели, ни зато што је болешљива мазили, већ су је васпитавали да ради, да никад не седи залудна, да што више чита, да записује своје утиске, доживљаје, душевна стања, да сама себи организује време тако да никад не осети досаду. Та стрепњом за њу оптерећена породица изгледала је споља гледано безбрижна и срећна, а она у њој најсрећнија и најрадоснија.

Са „Секо“ и „Бато“ оловљавали су Надежду и Милована ондашњи ђаци Учитељске школе у Јагодини. Као девојчица од четири до шест година старости, Надежда их је често са братом посећивала у школи, враћајући их тада у њихове удаљене родитељске домове, замењујући њихове сестре и браћу.

Надежда је још од своје ране младости показивала интересовање за живот српских монахиња и издвајала се од својих другарица по честој молитви. Касније, она се присећа свог „првог сусрета са Светим Савом“: „Имала сам девет година кад је мој брат Милован причао нама деци о Св. Сави. Ове речи као да додирнуше моје срце и сину огањ, засија се нешто у мени и ја узвикнух: 'Децо, и ја хоћу да будем Свети Сава!'”

Њена сестра од ујака, Јелица Поповић, причала је да се Надежда пред спавање увек дуго Богу молила: „Ја је некада повучем за кике, из досаде. Желела сам да причамо. Она стрпљиво заврши са молитвом, окрене се према мени и каже ми: 'Молим те, немој да ме дираш јер желим на миру Богу да се молим.'”

Још као девојчица, Надежда је жалила што довољно не осећа молитву у цркви у Јагодини на богослужењима. „То није било то”, писала је касније. Њена млада душа још тада је била жељна праве и искрене молитве какву ће много година касније упознати од свештенства и богомољаца у Руској цркви у Београду и руских монахиња у манастиру Хопово.

Школске 1912/13. године завршава преостали, четврти разред основне школе у Београду и започиње школовање у реномираном школском заводу „Света Марија” у Турну Северину, у Румунији, где је васпитавана у монашком реду, покрај часних сестара које су водиле ову установу. Од 1921. године живи у Београду, завршава Школу за примену декоративне уметности и ради као наставница.

Њено интересовање за духовни живот и рад при Цркви снажи половином двадесетих година, а нарочито после смрти родитеља, почетком тридесетих година прошлог века. Као духовна следбеница Св. Владике Николаја, свој потоњи живот везаће за рад са децом и бригу о сестрама у повереној јој Враћевшници.

Oliver Đorđević

Historical archives “Srednje Pomoravlje”
Jagodina

CHILDHOOD OF NADEŽDA ADŽIĆ, FUTURE REVEREND MOTHER ANA, ABBESS OF THE VRAČEVŠNICA MONASTERY

Summary: The paper presents some significant facts related to the childhood of Nadežda Adžić (by monastic name – Ana), the abbess of the Vračevšnica monastery from 1949 to 1975. Nadežda Adžić was born in 1900 in Belgrade, but she spent a great part of her childhood (from 1900 to 1912) in Jagodina. Her parents were Mileva and Sreten Adžić – the first principal of the Male Teacher Training School in Jagodina. Even as a child, Nadežda was particularly interested in spiritual aspects of life.

Keywords: Nadežda Adžić, abbess Ana (Adžić), Vračevšnica monastery, Jagodina.